

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 9/2010-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. januára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti G., a. s., B., právne zastúpenej advokátom JUDr. F. N., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 12 C 82/2009-78 z 10. júna 2009 a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 13 Co 162/2009-94 z 18. augusta 2009, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti G., a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. novembra 2009 doručená sťažnosť spoločnosti G., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1

Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy, práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 12 C 82/2009-78 z 10. júna 2009 a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 13 Co 162/2009-94 z 18. augusta 2009.

Ako vyplynulo zo sťažnosti, sťažovateľ sa v napadnutom konaní domáhal ako žalobca proti P., B. (ďalej len „žalovaný“), zaplata sumy 12 940,32 € – kapitalizovaného poplatku z omeškania vo výške 0,2 % za každý deň omeškania od 22. októbra 2002 do 31. marca 2008 zo sumy 3 257,88 € (oneskorene uhradené poistné na zdravotné poistenie). Žalovaný žiadal žalobu zamietnuť z dôvodu, že žalobca nie je aktívne legitimovaný na podanie takejto žaloby, pretože na základe zmluvy o postúpení pohľadávky uzatvorenej správcom konkurznej podstaty P. v konkurze, došlo k postúpeniu pohľadávky tejto zdravotnej poisťovne voči žalovanému vo výške stanovenej na základe platobného výmeru č. 844/2002, pričom táto pohľadávka bola vylúčená z konkurznej podstaty úpadcu podľa § 59 ods. 1 zákona č. 671/2002 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov. Žalovaný vzniesol aj námietku nedostatku právomoci súdu vo veci konať a rozhodovať, pretože predmetom konania je poplatok z omeškania s úhradou zdravotného poistenia, o ktorom má rozhodovať podľa zákona č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 581/2004 Z. z.“) Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou (ďalej len „úrad“).

Okresný súd uznesením č. k. 12 C 82/2009-78 z 10. júna 2009 konanie zastavil a vyslovil, že po právoplatnosti tohto rozhodnutia bude vec postúpená na konanie a rozhodnutie úradu, a žiadnemu z účastníkov nárok na náhradu trov konania nepriznal. Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že sťažovateľ si poplatok z omeškania

uplatnil na základe uzatvorenej zmluvy o postúpení pohľadávky od spoločnosti Z., spol. s r. o., z 29. septembra 2006, v ktorej bola uvedená i pohľadávka voči žalovanému na základe platobných výmerov č. 843/2002 a č. 844/2002 vydaných poisťovňou P. v likvidácii. Pohľadávka vznikla ešte za účinnosti zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších zákonov, ktorý bol zrušený zákonom č. 581/2004 Z. z. (účinný od 1. novembra 2004). V zmysle § 77a ods. 1 zákona č. 581/2004 Z. z. na konanie a rozhodovanie o pohľadávkach z verejného zdravotného poistenia sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže podľa § 77a ods. 9 tohto zákona konania začaté pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov a vo veci sťažovateľa sa konanie začalo po tomto dni, platia naň ustanovenia zákona č. 581/2004 Z. z. Keďže si sťažovateľ uplatnil pohľadávku z verejného zdravotného poistenia, na ktorú sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní, okresný súd konanie podľa § 104 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) zastavil, pretože vec nespadá do právomoci súdov (neodstrániteľný nedostatok podmienok konania), a vyslovil, že po právoplatnosti rozhodnutia bude vec postúpená na rozhodnutie úradu, ktorý rozhoduje o veciach zdravotného poistenia.

Krajský súd uznesením č. k. 13 Co 162/2009-94 z 18. augusta 2006 o odvolaní sťažovateľa i žalovaného (proti výroku o trovách konania) proti uzneseniu okresného súdu č. k. 12 C 82/2009-78 z 10. júna 2009 rozhodol tak, že uznesenie okresného súdu ako vecne správne potvrdil. Pokiaľ sťažovateľ v odvolaní namietal, že pôsobnosť úradu konať a rozhodnúť nie je daná, pretože nemôže konať so sťažovateľom (ktorý nie je zdravotnou poisťovňou), odvolací súd uviedol, že iba to, že úrad nemôže rozhodovať na návrh sťažovateľa, ešte nezakladá vecnú príslušnosť súdu rozhodnúť o pohľadávke z verejného zdravotného poistenia. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 31. augusta 2009.

Porušenie sťažovateľom označených základných práv okresným súdom i krajským súdom sťažovateľ odôvodnil tým, že oba súdy sa nenáležite vysporiadali s otázkou právomoci vo veci konať, najmä preto, že úrad, ktorému vec bola postúpená, nie je príslušným na rozhodovanie o takomto predmete konania. Sťažovateľ predložil ústavnému

súdu stanovisko úradu č. 520/273717/83920/2009/971 z 31. septembra 2009, z ktorého vyplýva, že i úrad je toho názoru, že môže vydať platobný výmer iba na návrh zdravotnej poisťovne, a v prípade, ak by návrh podal iný subjekt ako zdravotná poisťovňa, nemá úrad právomoc platobný výmer vydať. Preto je sťažovateľ presvedčený aj s ohľadom na rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, napr. sp. zn. 3 Mcdo 20/2007 z 21. augusta 2008 alebo sp. zn. 5 Cdo 102/2001 z 27. septembra 2001, že v prípade, ak súd dospeje pri skúmaní procesných podmienok konania k záveru, že nie je daná jeho právomoc a súčasne nie je daná ani právomoc iného orgánu na prerokovanie veci, potom nemôže konanie zastaviť, ale otázku právomoci musí riešiť pozitívne vo svoj prospech, a teda musí vec riešiť sám. Súd nemôže odmietnuť výkon súdnictva s odôvodnením, že predmetný spoločenský vzťah nie je upravený právnym predpisom. Navyše, podľa názoru sťažovateľa súdy dostatočne svoje rozhodnutia ani neodôvodnili (ich odôvodnenie nezodpovedá požiadavke § 157 ods. 2 OSP) a aplikované ustanovenia vykladali tak, že popreli ich účel a zmysel. Svojím postupom okresný súd i krajský súd porušili nielen sťažovateľovo základné právo na súdnu ochranu, ale i právo na majetok, ktorým bola jeho pohľadávka voči žalovanému. Ak súdy odmietli poskytnúť ochranu vlastníctvu sťažovateľa a zároveň vec postúpili úradu, ktorý zjavne nemá právomoc o sťažovateľom návrhu rozhodnúť a zrejme konanie zastaví, v dôsledku čoho sa sťažovateľ bude musieť svojho práva domáhať novými podaniami správnym orgánom a súdom, potom sa sťažovateľ k svojmu majetku dostane (ak sa vôbec dostane) oveľa neskôr, čím je podstatne obmedzený v jeho užívaní.

Sťažovateľ napokon navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 13 Co/162/2009-94 zo dňa 18.08.2009 v spojení s Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 12 C/82/2009-78 zo dňa 10.06.2009 došlo k porušeniu práva Sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu, k porušeniu práva Sťažovateľa na spravodlivý súdny proces, ako aj k porušeniu vlastníckeho práva Sťažovateľa garantovaných čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a ods. 4, čl. 152 ods. 4 Ústavy SR, ust. § 1 ods. 1, ust. čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a ust. čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach.

2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 13 Co/162/2009-94 zo dňa 18.08.2009 v spojení s Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 12 C/82/2009-78 zo dňa 10.06.2009 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. *Ústavný súd priznáva Sťažovateľovi náhradu trov konania titulom právneho zastúpenia Sťažovateľa v zmysle ust. § 31a Zákona o Ústavnom súde. Krajský súd v Banskej Bystrici a Okresný súd Banská Bystrica sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť trovy právneho zastúpenia Sťažovateľa.*“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd

pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

Ako vyplýva z obsahu i petitu sťažnosti, sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 46 ods. 1 a 4 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy, práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, a to jednak uznesením okresného súdu č. k. 12 C 82/2009-78 z 10. júna 2009 a jednak uznesením krajského súdu č. k. 13 Co 162/2009-94 z 18. augusta 2009.

Ústavný súd sa najprv zaoberal tou časťou sťažnosti, ktorá smerovala proti uzneseniu okresného súdu č. k. 12 C 82/2009-78 z 10. júna 2009. V súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci skúmal, či sú splnené podmienky konania pred ním o tejto časti sťažnosti sťažovateľa, a dospel k záveru, že vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ústavy je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľom uplatnených námietkach porušenia jeho základných práv týmto rozhodnutím okresného súdu, pretože preskúmavanie jeho postupu zveruje Občiansky súdny poriadok v tomto prípade odvolaciemu súdu. Odvolací súd vo veci o podanom odvolaní sťažovateľa rozhodol uznesením č. k. 13 Co 162/2009-94 z 18. augusta 2009. Krajský súd ako súd odvolací bol súdom, ktorému patrí právomoc posúdiť, či odvolanie žalovaného bolo dôvodné, a rozhodnúť o ňom.

Ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci skúmal, či sú splnené podmienky konania pred ním o tej časti sťažnosti sťažovateľa, ktorá smerovala proti uzneseniu krajského súdu č. k. 13 Co 162/2009-94 z 18. augusta 2009, a dospel k záveru, že vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ústavy je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľom uplatnených námietkach

porušenia jeho základných práv aj týmto rozhodnutím, pretože preskúmavanie postupu krajského súdu ako súdu odvolacieho v tomto prípade zveruje Občiansky súdny poriadok súdu dovolaciemu.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 OSP možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa. Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 239. Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je v prvom rade prípustné vtedy, ak je konanie postihnuté vadami uvedenými v § 237 OSP, ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

Podľa ustanovenia § 237 písm. f) OSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva. K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Takýmto rozhodnutím môže byť aj uznesenie o zastavení konania pre nedostatok procesnej podmienky, ak záver súdu o tejto otázke nie je správny a konanie v skutočnosti nedostatkom podmienky konania netrpí.

K záveru, podľa ktorého je dovolanie prípustné podľa § 237 písm. f) OSP aj v prípade, ak smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým tento potvrdil uznesenie prvostupňového súdu o zastavení konania pre nedostatok právomoci súdu, dospel i Najvyšší súd Slovenskej republiky, a to aj v sťažovateľom citovanom rozsudku sp. zn. 5 Cdo 102/2001 (uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky – R 82/2002).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací je teda súdom, ktorému patrí právomoc posúdiť a rozhodnúť o argumentoch sťažovateľa, pre ktoré považuje uznesenie odvolacieho súdu za nezákonné.

Keďže je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľom uplatnených námietkach porušenia jeho základných práv uznesením krajského súdu č. k. 13 Co 162/2009-94 z 18. augusta 2009, a to z dôvodu, že preskúmanie postupu krajského súdu ako súdu odvolacieho je v tomto prípade zverené súdu dovolaciemu, ústavný súd z týchto dôvodov odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa ako celok pre nedostatok právomoci.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. januára 2010